

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1933/2020
24.09.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Бранислава Босиљковића и Данијеле Николић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступају пуномоћници Јован Станков и Љубомир Ђулинац, адвокати из ..., против тужене ББ из ..., коју заступа пуномоћник Хава Асани, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2421/19 од 25.11.2019. године, у седници већа одржаној дана 24.09.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2421/19 од 25.11.2019. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Зрењанину П 118/2018 (2015) од 04.02.2019. године, усвојен је тужбени захтев и обавезана тужена да тужиоцу на име дуга по уговору о зајму исплати износ од 3.500 евра у динарској противвредности по најповољнијем курсу по којем пословне банке обрачунавају страну валуту у месту плаћања на дан плаћања, са референтном каматном стопом Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8 процентних поена, почев од 30.05.2009. године до исплате, као и трошкове парничног поступка у износу од 158.094,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 2421/19 од 25.11.2019. године, ставом првим изреке, усвојена је жалба тужене и преиначена пресуда Основног суда у Зрењанину П 118/2018 од 04.02.2019. године, тако што је одбијен тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужена да тужиоцу на име дуга по уговору о зајму исплати износ од 3.500 евра у динарској противвредности по најповољнијем курсу по којем пословне банке обрачунавају страну валуту у месту плаћања на дан плаћања, са референтном каматном стопом Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8 процентних поена, почев од 30.05.2009. године до исплате. Ставом другим изреке, преиначена је и одлука о трошковима поступка тако што је тужилац обавезан да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 109.557,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. и члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ...87/18), Врховни касациони суд је нашао да ревизија тужиоца није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Другостепени суд није учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 8. ЗПП, на коју се у ревизији посебно указује, јер је савесно и брижљиво оценио сваки доказ засебно и све доказе као целину и на основу резултата целокупног поступка, по свом уверењу, одлучио које ће чињенице узети као доказане. За оцену доказа другостепени суд је дао довољне, јасне и аргументоване разлоге, које прихвата и Врховни касациони суд, а слободно судијско уверење се не може ревизијом побијати. Наводи ревизије о учињеној битној повреди из члана 374. став 2 тачка 12 ЗПП, не могу бити ревизијски разлог у смислу члана 407. ЗПП. Такође, по оцени ревизијског суда, другостепени суд је у образложењу побијане пресуде оценио све битне жалбене наводе и о њима дао правилне и јасне разлоге које прихвата и овај суд.

Поклањајући веру исказу тужене која је саслушана као странка, у склопу датих исказа сведока којима је такође поклатио веру, ценећи и материјалне доказе (писмене изјаве тужене од 29.05.2009. године и 26.06.2013. године, као и више парничних предмета који су се водили пред првостепеним судом по тужбама овде тужиоца против већег броја физичких лица ради враћања зајма), другостепени суд је по одржаној главној расправи утврдио, да је тужена посредством пријатељице 2007. године ступила у контакт са тужиоцем, кога до тада није познавала, ради позајмице новца који јој је био потребан јер јој је супруг оболео од карцинома и остао без запослења, син почео да студира а она се суочила са финансијским проблемима и обавезама враћања банкарских кредита. Крајем 2007. године тужена је од тужиоца позајмила 3.000 евра, о чему је саставила једнострану изјаву у једном примерку и предала је тужиоцу као доказ да је уговор о зајму закључен. Усмено су уговорили да тужена до враћања главнице плаћа тужиоцу и камату у висини од 10% месечно. Тужена је 2008. године од тужиоца позајмила још 500 евра, о чему је такође на исти начин и са истом сврхом саставила једнострану изјаву и предала је тужиоцу. Као и код претходног уговарања, усмено је договорено да тужена и на овај износ плаћа камату од 10% месечно све до враћања главнице дуга. Дана 29.04.2009. године тужена је написала изјаву да је тог дана од тужиоца позајмила 3.500 евра и обавезала се да целокупан износ врати тужиоцу до 29.05.2009. године. Овом изјавом обједињене су претходне две позајмице од 3.000 евра и 500 евра, али наведеног дана није било предаје новца. Почев од прве позајмице 2007. године, тужена је тужиоцу сваког месеца плаћала уговорену камату од 300 евра а након друге позајмице из 2008. године плаћала је по 350 евра месечно, све до маја или јуна 2013. године, када је престала јер више није имала средстава за исплату. О пријему месечних исплата на име уговорене камате на износ позајмљеног новца тужилац туженој није издавао признанице. Након престанка плаћања уговорене месечне камате,

сматрајући да главни дуг није вратила, тужена је на захтев тужиоца потписала и оверила једнострану изјаву пред Основним судом у Зрењанину Ов.1 7101/2013 од 26.06.2013. године, којом признаје у целости потраживање тужиоца по основу уговореног зајма у износу од 3.500 евра и даје овлашћење рачунополагачу свог послодавца да се наведени износ обуставља у висини од $\frac{1}{2}$ њене зараде и уплаћује на рачун тужиоца до коначног намирења. Како наведена једнострана изјава није имала својство извршне изјаве, послодавац тужене није имао законски основ да поступи по овлашћењу о обустави зараде и о томе је обавестио тужиоца 23.09.2013. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, другостепени суд је правилно применио материјално право када је одлучио да одбије тужбени захтев, налазећи да је исплатама на име незаконито уговорене камате тужена вишеструко вратила износ позајмљеног новца.

Наводи ревизије се претежно односе на оцену доказа изведених у поступку расправе пред другостепеним судом и у вези са тим неправилно утврђеним чињеничним стањем. По оцени Врховног касационог суда, другостепени суд је, супротно наводима ревизије, правилно, у складу са чланом 8. ЗПП, ценио све изведене доказе који су од значаја за одлуку о тужбеном захтеву. Несумњиво је утврђено да су парничне странке закључиле уговор о зајму, у смислу члана 557. Закона о облигационим односима, јер је тужилац позајмио туженој у два наврата новац и то први пут крајем 2007. године у износу од 300 евра и други пут у 2008. години у износу од 500 евра, укупно 3.500 евра, а тужена се обавезала да тај новац врати до 29.05.2009. године. Као спорно питање поставило се да ли је уговорена и камата од 10% коју је тужена била дужна да плаћа на износ позајмице и да ли је тужена вратила зајам.

Према члану 558. став 1 Закона о облигационим односима, зајмодавац се може обавезати да уз главницу дугује и камату. Међутим, одредбом члана 399. ставом 1. ЗОО прописано је да стопа уговорне камате између физичких лица не може бити већа од каматне стопе која се у месту испуњења плаћа на штедне улоге по виђењу, а ставом 4 истог члана, да ако је уговорена већа камата од дозвољене, примениће се највећа дозвољена стопа камате. Оценом изведених доказа правилно је утврђено да је између странака уговорено плаћање камате на оба износа позајмице од 10% месечно и да је тужена на име камате након позајмице из 2007. године плаћала 300 евра а затим после друге позајмице 2008. године плаћала 350 евра месечно, све до маја – јуна 2013. године, када је престала са исплатама јер више није била у могућности да обезбеди средства за исплату. До оваквог закључка, супротно наводима ревизије, првостепени суд је дошао ценећи као искрену и уверљиву изјаву тужене о свим околностима ове позајмице, нарочито имајући у виду да је тужилац на исти начин и под истим условима, користећи се тешким материјалним стањем и стањем нужде, позајмљивао новац и другим лицима која су у поступку саслушана као сведоци и против којих је водио парнице за враћање зајма, у које су судови имали увид.

Зеленашки уговор постоји када неко користећи се стањем нужде или тешким материјалним стањем другог, његовим недовољним искуством, лакомисленошћу или зависношћу, уговори за себе или за неког трећег корист је очигледној несразмери са оним што је он другом дао или учинио, или се обавезао дати или учинити (члан 141.

став 1. ЗОО). На зеленашки уговор сходно се примењују одредбе овог закона о последицама ништавости и о делимичној ништавости уговора (став 2. наведене законске одредбе).

Сходно утврђеним чињеницама и цитираним законским одредбама, правилно је другостепени суд применио материјално право када је закључио да уговорна одредба којом странке уговарају већу камату од дозвољене одредбом члана 399. став 1. ЗОО, не доводи до ништавости уговора у целини већ само до ништавости одредбе којом се уговара камата, сходно члану 103. став 1. ЗОО. С обзиром да је плаћањем износа на име незаконито уговорене камате у периоду од краја 2007. године до маја-јула 2013. године од најмање 300 евра месечно, тужилца вратила зајам у далеко већем износу од износа који је примила, тужбени захтев је правилно одбијен.

Како се ни осталим наводима ревизије не доводи у сумњу правилност и законитост другостепене пресуде ревизија је одбијена као неоснована.

Са изнетих разлога, одлучено је као у изреци прменом члана 414. ЗПП.

Председник већа – судија
Бранислава Апостоловић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић